

Retsudvalget

2020/2133(INI)

25.2.2021

UDTALELSE

fra Retsudvalget

til Udvalget om Konstitutionelle Anliggender

om styrkelse af gennemsigtigheden og integriteten i EU-institutionerne gennem oprettelse af et uafhængigt etisk organ i EU (2020/2133(INI))

Ordfører for udtalelse (*): Stéphane Séjourné

(*) Associeret udvalg – forretningsordenens artikel 57

PA_NonLeg

FORSLAG

Retsudvalget opfordrer Udvalget om Konstitutionelle Anliggender, som er korresponderende udvalg, til at optage følgende forslag i det beslutningsforslag, det vedtager:

1. bemærker, at forskellige lovgivningsmæssige og andre bestemmelser i EU-institutionerne til forebyggelse af interessekonflikter indeholder forskellige definitioner af begrebet "interessekonflikt"; mener derfor, at udtrykket generelt bør forstås som en konflikt mellem en embedsmands offentlige hverv – forstået som vedkommendes faglige og officielle ansvarlighed – og private interesser, hvor embedsmanden eller den offentlige beslutningstager som privatperson har interesser, der på utilbørlig vis kan påvirke udøvelsen af den virksomhed og de beslutninger, der hører under vedkommendes ansvarsområde; bemærker imidlertid, at en sådan definition er af kontekstafhængig og skiftende karakter, og at fuld gennemsigtighed ikke nødvendigvis giver nogen garanti for, at der ikke er nogen interessekonflikter, eller at offentlighedens tillid vil blive vundet eller øget; bemærker, at håndhævelsen af etiske regler og offentlig ansvarlighed for interessekonflikter er en forudsætning for borgernes tillid til offentlige institutioner;
2. bemærker de mange juridiske tilgange til fortolkning og anvendelse af begrebet interessekonflikt; henleder opmærksomheden på det akutte behov i EU-institutionerne for mere effektive standarder og regler vedrørende etik og gennemsigtighed; bemærker endvidere, at EU-institutionerne har en fragmenteret tilgang til forebyggelse af interessekonflikter, og at hver institution anvender sine egne regler; mener, at oprettelsen af et uafhængigt EU-organ for etik kunne bidrage til en harmoniseret fortolkning af de eksisterende regler og til en skærpet håndhævelse af dem; påpeger, at Europa-Parlamentet har nedsat det rådgivende udvalg om medlemmernes adfærd som det organ, der har til ansvar at vejlede medlemmerne med hensyn til fortolkningen og gennemførelsen af adfærdskodeksen; bemærker desuden, at det rådgivende udvalg også vurderer påståede overtrædelser af adfærdskodeksen og rådgiver formanden om de mulige foranstaltninger, der bør træffes; mener, at Europa-Parlamentet bør foregå med et godt eksempel for så vidt angår etiske regler og håndhævelsen af disse;
3. minder om, at Retsudvalget er det udvalg, der har ansvaret for at undersøge potentielle interessekonflikter hos indstillede kommissærer, for medlemsstatuten og vedtægten for tjenestemænd i EU og for medlemmernes privilegier og immuniteter samt for at prøve medlemmernes mandater som fastsat i bilag VI til Europa-Parlamentets forretningsorden; minder om, at Retsudvalgets bekræftelse af, at der ikke foreligger nogen interessekonflikter, er en væsentlig forudsætning for udnævnelsen af de indstillede kommissærer, og at Retsudvalget har klare beføjelser til at afvise de indstillede kommissærer, hvis der er konstateret en interessekonflikt; understreger, at denne bestemmelse bør sammenholdes med de etiske standarder, der er fastsat i artikel 17, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Union, og som foreskriver, at medlemmerne af Kommissionen skal vælges "blandt personer, hvis uafhængighed er uomtvistelig";
4. minder om, at Europa-Parlamentet kan udtrykke mistillid til et medlem af Kommissionen, hvorefter Kommissionens formand enten skal kræve, at det pågældende

medlem træder tilbage, eller under den følgende mødeperiode give Parlamentet sin begrundelse for at nægte dette i overensstemmelse med punkt 5 i den interinstitutionelle aftale af 20. november 2010¹;

5. bemærker, at en række medlemmer af Retsudvalget i forbindelse med undersøgelsen af potentielle interessekonflikter hos de indstillede kommissærer i 2019 understregede de kraftige begrænsninger ved den nuværende procedure; bemærker endvidere, at disse begrænsninger omfatter, at der kun er adgang til et begrænset udvalg af oplysninger, manglende tid til at gennemføre undersøgelsen, manglende undersøgelsesbeføjelser og manglende ekspertbistand; er af den opfattelse, at undersøgelsen af de indstillede kommissærers erklæringer med henblik på at konkludere, om der foreligger en interessekonflikt, er af grundlæggende institutionel og demokratisk betydning og bør foretages med den størst mulige grad af opmærksomhed, engagement og ansvarsfølelse på grundlag af en fuldkommen objektiv, demokratisk og uafhængig fortolkning; mener, at reglerne for undersøgelse af potentielle interessekonflikter også bør finde anvendelse på erklæringen fra den valgte formand for Kommissionen;
6. er også af den opfattelse, at andre oplysninger og dokumenter end de indstillede kommissærers erklæring om økonomiske interesser i sin nuværende form ofte kan være af afgørende betydning for at sikre, at den pågældende undersøgelse er fuldstændig og nøjagtig, og udelukke, at der kan foreligge en interessekonflikt; mener desuden, at det bør være muligt at foretage systematiske kontroller af, om oplysningerne er fyldestgørende, nøjagtige og ajourførte; understreger i denne forbindelse, at det fremtidige uafhængige EU-organ for etik bør tildeles passende undersøgelsesbeføjelser samt beføjelse til at anmode om og få adgang til administrative dokumenter, således at det kan foretage velbegrundede og veldokumenterede vurderinger; understreger, at det uafhængige EU-organ for etik bør kunne pålægge sanktioner for uberettigede forsinkelser eller for nægtelse af tilvejebringelse af oplysninger; understreger nødvendigheden af at sikre fuld overholdelse af reglerne om fortrolighed, beskyttelse af privatlivets fred og beskyttelse af personoplysninger, når konsekvenserne af en interessekonflikt undersøges;
7. mener derfor, at Retsudvalget i samarbejde med det uafhængige EU-organ for etik bør gives tilstrækkelig tid til at vurdere mulige interessekonflikter; mener endvidere, at det bør udstyres med tilstrækkelige ressourcer, redskaber og færdigheder til at krydstjekke og lokalisere de nødvendige oplysninger og bør kunne anmode om supplerende oplysninger, hvis det er nødvendigt;
8. mener, at Parlamentets undersøgelse og konstatering af en mulig interessekonflikt hos indstillede kommissærer på grund af opgavens avancerede og komplekse karakter bør være demokratisk og bør foretages uafhængigt og systematisk med bistand fra et uafhængigt EU-organ for etik, som besidder den relevante ekspertise og erfaring; mener, at det fremtidige uafhængige EU-organ for etik bør udføre sine opgaver med den højest mulige grad af uafhængighed med hensyn til dets sammensætning, budget og passende undersøgelsesbeføjelser; opfordrer Kommissionen og alle medvirkende institutioner til at tildele det fremtidige uafhængige EU-organ for etik tilstrækkeligt mange medarbejdere og ressourcer til, at det i hver enkelt sag med hjælp fra sagkyndige

¹ EUT L 304 af 20.10.2010, s. 47.

kan foretage en professionel vurdering af potentielle interessekonflikter, navnlig hos kommissærer og muligvis hos medlemmer af Europa-Parlamentet og højtstående EU-embedsmænd;

9. fremhæver, at interessekonfliktsituationer, der vedrører perioden efter udtræden af offentlig tjeneste eller "svingdørssager", er et tilbagevendende problem af systematisk art, som er fælles for institutioner, organer, kontorer og agenturer i hele EU; anbefaler, at alle EU-institutioner indfører harmoniserede og tilstrækkeligt lange karenperioder, og til skærpet håndhævelse af disse; mener, at interessekonfliktsituationer kan bringe EU-institutionernes og -agenturernes integritet i fare og derved skade borgernes tillid til dem; understreger behovet for at harmonisere og styrke den relevante EU-lovgivning og de relevante adfærdskodekser, bl.a. med henblik på at kræve fuld gennemsigtighed omkring stillinger eller projekter, som højtstående EU-embedsmænd bestrider eller deltager i efter deres udtræden af offentlig tjeneste, og omkring enhver bibeskæftigelse, som medlemmer af Europa-Parlamentet har; er af den opfattelse, at reglerne om forebyggelse af interessekonflikter efter at have beklædt et offentligt embede eller været offentligt ansat bør finde anvendelse inden for en rimelig tidsramme, samtidig med at reglerne om passende kompensation overholdes; understreger behovet for at lære af bedste praksis i medlemsstater, hvor der allerede findes nationale etiske myndigheder med relevant ekspertise; understreger, at der findes forskellige nationale praksisser med hensyn til håndhævelsen af etiske standarder; bemærker, at valgte repræsentanter i nogle medlemsstater er forpligtet til at afstå fra at stemme i sager, hvor de har en personlig interesse, og anmoder derfor MEP'erne om at afstå fra at være ordførere i lignende tilfælde; minder i denne forbindelse om bestemmelserne i artikel 2 og 3 i adfærdskodeksen for Europa-Parlamentets medlemmer vedrørende økonomiske interesser og interessekonflikter;
10. sætter spørgsmålstejn ved Kommissionens nylige godkendelse af tidligere kommissionsmedlem Oettingers ansættelse hos det internationale konsulentfirma Kekst CNC, der har Philip Morris International som sin største kunde på området for EU-lobbyvirksomhed – den tiende stilling efter Oettingers tid som kommissær, som er blevet godkendt på mindre end et år;
11. mener, at det uafhængige EU-organ for etik med henblik på erhvervelse af den nødvendige ekspertise bør have en permanent, uafhængig og kollegial struktur, og at organets medlemmer enten kan omfatte personer i specifikke stillinger, der garanterer professionalisme og uafhængighed, som f.eks. tidligere formænd eller forhenværende dommere ved Den Europæiske Unions Domstol (EU-Domstolen), eller bestå af eksperter, der udpeges eller vælges af hver enkelt EU-institution og relevante organer såsom Den Europæiske Ombudsmand, OLAF eller Den Europæiske Revisionsret; mener endvidere, at sammensætningen af det uafhængige etiske organ i EU skal sikre ligestilling mellem kønnene og give garantier med hensyn til uafhængighed, upartiskhed, integritet, redelighed og erfaring;
12. understreger dog, at vurderingen af de indstillede kommissærers uafhængighed fortsat henhører under Europa-Parlamentets politiske og institutionelle kompetence; anbefaler derfor, at Retsudvalget, idet det fuldt ud bevarer sin kompetence på området, træffer afgørelse om, hvorvidt der foreligger en interessekonflikt med hensyn til en indstillet kommissær, efter at have modtaget ikke-bindende, offentlige, præcise og motiverede

anbefalinger fra et sådant uafhængigt sagkyndigt rådgivende organ, hvilket vil styrke dets indsats; mener, at Retsudvalget i sidste instans bør afholde en drøftelse om anbefalingerne fra det uafhængige EU-organ for etik; mener, at undersøgelsen af interessekonflikter – ud over den granskning af de indstillede kommissærers erklæringer, som Retsudvalget foretager – generelt bør foretages før, under og efter varetagelsen af et offentligt embede eller en offentlig ansættelse, hvilket bør gælde for alle EU-institutioner, -organer, -kontorer og -agenturer;

13. mener, at det fremtidige uafhængige EU-organ i for etik sideløbende med sine rådgivende funktioner med hensyn til potentielle interessekonflikter hos de indstillede kommissærer også bør få en bredere støttende rolle i forhold til at undersøge interessekonflikter i EU-institutionerne og -agenturerne generelt og herved på den ene side på supplerende og afbalanceret vis spille en forebyggende rolle gennem sine beføjelser til bevidstgørelse og udstedelse af etiske retningslinjer og på den anden side spille en rolle med hensyn til regelefterlevelse og håndhævelse i forbindelse med interessekonflikter; foreslår, at det uafhængige EU-organ for etik bør støtte og sikre en sammenhængende gennemførelse af de respektive regler og stræbe efter de højeste etiske standarder for på den måde at øge offentlighedens tillid og højne gennemsigtigheds- og integritetsniveauet blandt medlemmer og ansatte i EU-institutionerne; anbefaler, at det fremtidige uafhængige etiske organ arbejder hen imod en harmonisering af de etiske standarder under hensyntagen til de enkelte institutioners særlige karakter og udfordringer;
14. mener, at en institutionel kultur, som grundlæggende er baseret på forebyggelse, støtte og gennemsigtighed, kræver et tæt samarbejde med de forskellige agenturer og institutioner, hvormed der føres tilsyn; mener, at de interne administrative tjenester med ansvar for etiske spørgsmål på længere sigt kan omdannes til kontaktpunkter, som varetager forbindelsen til EU-organet for etik; understreger, at det uafhængige EU-organ for etik bør kunne indlede undersøgelser på eget initiativ; mener, at det fremtidige uafhængige EU-organ for etik ud over dets hovedopgaver – høring, forebyggelse og støtte – også kunne få tillagt en beføjelse til at foreslå håndhævelsesforanstaltninger som en sidste udvej til at sikre, at dets henstillinger og beslutninger følges op; mener, at offentliggørelse eller videregivelse af henstillinger og beslutninger i sig selv kan udgøre en sanktion; fremhæver, at et sådant organ ikke bør træde i stedet for EU-Domstolen;
15. fastholder, at det etiske organ bør kunne gå ind i problematikker, som rejses af interessenter, herunder whistleblowere;
16. anbefaler, at der skabes en intern og fortrolig indberetningsordning, hvor EU-embedsmænd kan gøre opmærksom på potentielle overtrædelser af gældende regler uden at frygte represalier;
17. understreger, at bekæmpelse af svig, korrupsion, dårlig forvaltning eller misbrug af offentlige midler ikke er det samme som overvågning af etiske spørgsmål i EU-institutionerne, selv om der undertiden kan være en forbindelse; understreger derfor, at oprettelsen af et uafhængigt etisk organ ikke må føre til nedlæggelse af andre eksisterende organer, som fører tilsyn med, at Den Europæiske Union forvaltes hensigtsmæssigt, eller uberettigede begrænsninger af disses virksomhed;

OPLYSNINGER OM VEDTAGELSE I RÅDGIVENDE UDVALG

Dato for vedtagelse	22.2.2021
Resultat af den endelige afstemning	+: 19 -: 2 0: 3
Til stede ved den endelige afstemning – medlemmer	Manon Aubry, Gunnar Beck, Geoffroy Didier, Pascal Durand, Angel Dzhambazki, Ibán García Del Blanco, Jean-Paul Garraud, Esteban González Pons, Mislav Kolakušić, Gilles Lebreton, Karen Melchior, Jiří Pospíšil, Franco Roberti, Marcos Ros Sempere, Ernő Schaller-Baross, Stéphane Séjourné, Raffaele Stancanelli, Marie Toussaint, Adrián Vázquez Lázara, Axel Voss, Marion Walsmann, Tiemo Wölken, Lara Wolters, Javier Zarzalejos
Til stede ved den endelige afstemning – stedfortrædere	Andrzej Halicki, Javier Nart, Emil Radev

ENDELIG AFSTEMNING VED NAVNEOPRÅB I RÅDGIVENDE UDVALG

19	+
PPE	Geoffroy Didier, Esteban González Pons, Jiří Pospíšil, Axel Voss, Javier Zarzalejos
S&D	Ibán García Del Blanco, Franco Roberti, Marcos Ros Sempere, Tiemo Wölken, Lara Wolters
Renew	Pascal Durand, Karen Melchior, Stéphane Séjourné, Adrián Vázquez Lázara
ID	Jean-Paul Garraud, Gilles Lebreton
Verts/ALE	Marie Toussaint
The Left	Manon Aubry
NI	Mislav Kolakušić

2	-
ECR	Angel Dzhambazki, Raffaele Stancanelli

3	0
ID	Gunnar Beck
PPE	Ernő Schaller-Baross, Marion Walsmann

Tegnforklaring:

+ : for

- : imod

0 : hverken/eller